

זה בזה על ידי דבר אחר, (5) שהרי התירוש עם שני מיני דגן כלאים הם, אינו דין שלא יתעשרו מזה על זה.

מוסיפה הגמרא לשאול: אכן למדנו לתירוש ויצהר, תירוש ודגן, יצהר ודגן, דגן ודגן שאינם מתעשרים מזה על זה, ומיהו שאר שני מינין בעלמא — שאינם ממינים אלו

ולפי שיטת התוספות, בהכרח שקושיית הגמרא לרבי יאשיה, אינה על דגן ודגן שהם הרי אסורים משום כלאים, אלא מנין שתירוש ודגן אינם מתעשרים מזה על זה, שהם — לדעת רבי יאשיה — מותרים לגמרי, שאין בזרעים ואילנות משום כלאי זרעים, ואיסור דגן ותירוש הוא משום כלאי הכרם, ולרבי יאשיה שאין בזה משום כלאי הכרם, נמצא שאין בהם איסור כלל. ב. שיטת הרמב"ם היא, שאם כי אין לוקין על כלאי הכרם אלא בשלשה מינים כרבי יאשיה, מכל מקום לענין איסור זריעה בלי מלקות, וכן לענין איסור הנאה, אפילו כרם במין אחד של תבואה הרי הוא אסור ככלאי הכרם.

והקשה הלחם משנה [מאכלות אסורות י ו] מסוגייתנו, דהא אפילו במין אחד בין הגפנים אסור בזריעה לדעת רבינו, וכן באכילה והנאה הם אסורים והוו כלאים, ואם כן, הרי שפיר איכא קל וחומר בתירוש ודגן דהוי כלאים לדעתו!?

ותירך: רבי יאשיה עצמו סובר, דגם לענין כלאי זרעים צריך שלשה מינים, כי כשם ש"כרמך לא תזרע כלאים" מתפרש כרם עם כלאים, כך "שדך לא תזרע כלאים" מתפרש כלאים מלבד שדך. ואם כן, קושיית הגמרא לא היתה מתירוש ודגן [וכמו שהוא לשיטת התוספות], כי הם הרי אסורים משום כלאי הכרם לענין איסור זריעה והנאה, אלא קושיית הגמרא היא מדגן ודגן שלרבי יאשיה אינם כלאים זה בזה. וכל זה הוא דלא כהתוספות וכפי שהזכיר שם.

ומיהו ביאר שם, דאם כי רבי יאשיה עצמו מצריך בכלאי זרעים שלשה מינים, מכל מקום

הרמב"ם שפסק כרבי יאשיה לענין כלאי הכרם, לא פסק כמותו לענין כלאי זרעים, וסובר הרמב"ם שהוא חייב בכל שני מינים, ראה שם. ובחזון איש לדרך זה, כתב לחלק בין איסור כלאים בזריעה לבין איסור אכילה והנאה, כי "אפשר דלאו משום שהם מינים חלוקים אין לערבן יחד, אלא תערובתן אוסרתן כמו בשר וחלב ושעטנו, ולא משום יחוד המין, אבל איסור זריעה שנרמז בקרא ד"למינהו" הוא קפידת המין, ומיניה ילפינן [כלומר, רק מגדר איסור זה שייך לעשות קל וחומר], ואף אם תמצי לומר שהרמב"ם אוסר זריעת מין אחד מן התורה [וכמבואר בלחם משנה], היינו נמי משום "פן תוקדש [פן תיאסר]", אבל אין איסור בזריעה עצמה.

5. כתבו התוספות: לא אמרו שאין הם כלאים אלא על ידי דבר אחר, אלא משום תירוש ודגן שאינם כלאי הכרם אלא על ידי דבר אחר, אבל דגן ודגן מודה רבי יאשיה שהוא כלאים דכלאי זרעים [וכפי שנתבארה שיטת התוספות בהערה לעיל], והרי די בזה לענין הקל וחומר.

ומיהו לשיטת רש"י [כפי שנתבארה שיטתו בהערה לעיל] מתפרשת הגמרא כפשוטה. ולשיטת הרמב"ם [כפי שביארה הלחם משנה, הובא בהערה לעיל], כוונת הגמרא היא היפוך שיטת התוספות, ולא אמרו שהם כלאים על ידי דבר אחר אלא לענין דגן ודגן, אבל תירוש ודגן הרי הם כלאי הכרם לבדם לענין איסור זריעה והנאה, וכפי שנתבאר כל זה בלחם משנה שם.